

1.7.3 Európsky trh s poľnohospodárskymi výrobkami, potravinami a alkoholickými nápojmi registrovanými ako „Chránené označenie pôvodu“, „Chránené zemepisné označenie“ a „Tradičná zaručená špecialita“

K 22. októbru 2016 bolo zaevidovaných v európskej databáze DOOR v rámci Politiky kvality EÚ 1 374 poľnohospodárskych výrobkov a potravín, 56 žiadostí bolo v stave uverejnenia a podaných bolo 128 žiadostí. Najviac poľnohospodárskych výrobkov a potravín bolo registrovaných ako „Chránené zemepisné označenie“, t. j. 706 výrobkov, čo predstavuje 51,2 percent všetkých registrovaných výrobkov. Ďalej bolo v databáze DOOR zaevidovaných 622 výrobkov s „Chráneným označením pôvodu“ a 58 výrobkov ako „Zaručená tradičná špecialita“.

V rámci vybraných krajín na prvom mieste bolo Taliansko s 287 registrovanými výrobkami. Druhé miesto s 235 výrobkami malo Francúzsko, tretie Španielsko (193 výrobkov). Ďalej nasledovali krajiny ako Portugalsko (142 výrobky) a Grécko (104 výrobkov). Počet zaevidovaných výrobkov s „Chráneným zemepisným označením“, „Chráneným označením pôvodu“ a „Zaručenou tradičnou špecialitou“ vo vybraných európskych krajinách v rámci Politiky kvality EÚ k 22. októbru 2016 je v tab. 14.

Tabuľka 14 Počet zaevidovaných výrobkov v rámci Politiky kvality vo vybraných krajinách EÚ

Krajina	Chránené označenie pôvodu	Chránené zemepisné označenie	Zaručená tradičná špecialita	Spolu
Taliansko	165	120	2	287
Francúzsko	98	137	1	236
Španielsko	101	88	4	193
Portugalsko	64	72	1	137
Grécko	75	29	–	104
Nemecko	12	77	–	89
Krajiny v rámci V4				
Poľsko	8	20	9	37
Česká republika	6	23	4	33
Slovensko	1	10	7	18
Maďarsko	6	7	1	14

Zdroj: Databáza DOOR

V súčasnosti najviac registrovaných výrobkov v rámci krajín V4 má Poľsko (37 výrobkov), nasleduje Česká republika (33 výrobky), Slovensko (18 výrobkov) a najmenej zaevidovaných výrobkov má Maďarsko. Z 18 zaregistrovaných potravín v rámci Politiky kvality EÚ má Slovensko najviac výrobkov (10) zaregistrovaných ako „Chránené zemepisné označenie“ (tab. 14).

Hodnota predaja výrobkov s „Chráneným označením pôvodu“ a „Chráneným zemepisným označením“

Hodnota predaja výrobkov so zemepisným označením predstavovala 54,3 miliardy eur v roku 2010 (tab. 15). Najpredávanejšou kategóriou produktov bolo víno (55,9 % hodnoty predaja) a asi tretina (29,1 %) sa týkala poľnohospodárskych výrobkov a potravín.

Tabuľka 15 Hodnota predaja daného druhu výrobkov so zemepisným označením v rokoch od 2005 do 2010 v mld. eur

Druh výrobkov	2005	2006	2007	2008	2009	2010	% 2010
Vína	27 963	28 900	30 884	31 363	29 025	30 376	55,9
Poľnohospodárske výrobky a potraviny	13 284	13 457	13 891	14 328	14 525	15 790	29,1
Liehoviny	7168	7 555	8 101	7 793	7 126	8 149	15,0
Aromatizované vína	31	31	31	31	31	31	0,1
Spolu	48 446	49 943	52 907	53 425	50 707	54 346	100

Zdroj: Value of production of agricultural products and foodstuff, wines, aromatised wines and spirits protected by a geographical indication GI

Liehoviny predstavovali 15 percent z hodnoty predaja týchto výrobkov a najmenší podiel (0,1 %) v predaji mali aromatizované vína. Hodnota tržieb od roku 2005 do roku 2010 vzrástla o 12 percent. Poľnohospodársky a potravinársky sektor mal najväčší nárast (19 %) za spomenuté obdobie, čo bolo čiastočne spôsobené registráciou nových výrobkov s „Chráneným označením pôvodu“ a „Chráneným zemepisným označením“ (240 nových výrobkov) (Value of production of agricultural products ..., 2012). V odvetví vín vývoj hodnoty predaja narástol o deväť percent, čo bolo spôsobené predovšetkým zvýšením cien (8 %),

zatiaľ čo veľkosť predaja zostala stabilná (1 %). Hodnota predaja výrobkov s „Chráneným zemepisným označením“ sa medzi rokmi 2005 a 2010 zvýšila o 1,6 percentá vzhľadom na infláciu v potravinárskom a nápojovom priemysle v každom členskom štáte počas príslušného obdobia (Value of production of agricultural products..., 2012).

Ako je v tabuľke 16, Francúzsko bolo dominantnou krajinou z hľadiska hodnoty predaja výrobkov so zemepisným označením s 20,9 mld. eur v roku 2010, kde víno predstavovalo 75 percent z celkovej hodnoty predaja francúzskych výrobkov so zemepisným označením. Taliansko bolo na druhom mieste s podobnou hodnotou predaja vín a poľnohospodárskych výrobkov a potravín (48 % a 51 %). Spomenuté dve krajiny dosiahli 60 percent hodnoty predaja spomenutých výrobkov členskými štátmi EÚ-27 a 80 percent s Nemeckom a so Spojeným kráľovstvom.

Tabuľka 16 Hodnota predaja výrobkov so zemepisným označením vo vybraných krajinách EÚ v roku 2010 v mld. eur

Krajina	vína (1)	potraviny (2)	liehoviny (3)	aromatizo vané vína (4)	Spolu (5)	% (1)	% (2)	% (3)	% (4)	% (5)
Francúzsko	15 714	3045	2094	*	20 854	75	15	10	*	100
Taliansko	5690	5982	134	*	11 806	48	51	1	*	100
Nemecko	2 277	3375	76	*	5 728	40	59	1	0	100
Veľká Británia	13	1 059	4 434	0	5 506	0	19	81	0	100
Španielsko	3 502	869	207	0	4 578	77	19	81	0	100
Portugalsko	1 082	73	4	0	1 158	93	6	0	0	100
Grécko	203	753	102	0	1 058	19	71	10	0	100
Rakúsko	734	139	58	0	932	79	15	6	0	100
Írsko	0	29	578	0	0	607	0	5	0	100
Maďarsko	470	17	9	0	496	95	3	2	0	100
Iné krajiny EÚ (17)	691	448	453	0	1 592	43	28	28	0	100
EÚ 27	30 376	15 790	8149	31	54 346	56	29	15	0.1	100

Zdroj: Value of production of agricultural products...; *chýbajú údaje

Hodnota predaja európskeho sektora potravín a nápojov bola na úrovni 956 miliárd eur v roku 2010 a podiel výrobkov so zemepisným označením v potravinárskom a nápojovom priemysle predstavoval 5,7 percent. Sektor potravín a nápojov EÚ zaznamenal nárast o 13,9 percentá v období od 2005 do 2010 a odvetvie výrobkov so zemepisným označením sa zvýšilo o niečo menej (12,1 %). Rozdiel v náraste bol spôsobený rýchlo rastúcimi trhmi v rokoch 2005 a 2010

v rámci potravinárskeho a nápojového priemyslu (napríklad mliečne výrobky iné ako syry, nealkoholické nápoje, hotové jedlá, ale aj rozdielmi v stratégiách výrobcov, v produktových inováciách, ktoré nezodpovedali požiadavkám týkajúcich sa výrobkov so zemepisným označením (Value of production of agricultural products..., 2012).

Na základe údajov v tabuľke 17 možno vidieť významný rozdiel medzi členskými štátmi z pohľadu podielu výrobkov so zemepisným označením v národnom potravinárskom a nápojovom priemysle. Odvetvie výrobkov so zemepisným označením vo Francúzsku predstavovalo až 14,5 percentá zo sektora potravín a nápojov (najviac zo všetkých krajín EÚ-27), najmä pre veľký podiel jeho viniča s „Chráneným označením pôvodu“.

Podiel výrobkov so zemepisným označením v troch stredomorských krajinách, ako sú Taliansko, Portugalsko a Grécko predstavoval okolo 10 percent v národnom potravinárskom a nápojovom priemysle. Kým Taliansko bolo druhou krajinou EÚ po Francúzsku, pokiaľ ide o hodnotu predaja týchto výrobkov, Grécko a Portugalsko mali v celkových číslach mierny nárast.

Ďalšie európske krajiny ako Rakúsko, Maďarsko, Slovinsko a Slovensko mali a nárast počtu výrobkov so zemepisným označením (medzi 4,6 a 6 %), väčšinou išlo o vína.

V roku 2010 dosiahlo celkové množstvo predaja vína so zemepisným označením 87 mhl. Päť členských krajín EÚ – Francúzsko, Taliansko, Španielsko, Nemecko a Portugalsko tvorilo asi 89 percent podielu celkového množstva predaja tohto nápoja, v tom asi 70 percent z tohto množstva boli vína s „Chráneným označením pôvodu“ a 30 percent vína s „Chráneným zemepisným označením“.

Tabuľka 17 Podiel výrobkov so zemepisným označením (ZO) v národnom potravinárskom a nápojovom priemysle vo vybraných členských krajinách EÚ v rokoch od 2005 do 2010 v (%)

Krajina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Hodnota predaja (M eur)	
							ZO	Spolu
Francúzsko	13,2	13,4	13,4	14,1	14,1	14,5	20 854	143 600
Taliansko	9,3	9,5	9,8	9,0	8,8	9,5	11 806	124 000
Grécko	8,5	8,4	6,7	7,7	8,5	9,5	1 058	11 100
Portugalsko	9,3	8,9	9,3	6,9	6,8	8,3	1 158	14 000
Rakúsko	7,4	7,7	7,1	7,1	7,3	8,0	932	11 600
Maďarsko	7,7	5,7	6,1	5,4	5,7	6,7	496	7 400
Veľká Británia	4,9	4,9	5,3	6,0	5,9	6,2	5 506	88 900
Španielsko	7,2	5,7	5,7	5,5	5,3	5,7	4 576	80 700

Slovensko	5,7	4,1	3,7	3,3	4,5	4,6	165	3 600
Nemecko	3,9	3,9	3,8	3,7	3,9	3,8	5 728	151 800
Rumunsko	–	–	2,5	2,4	3,0	2,7	268	9 800
Írsko	3,4	2,9	3,1	2,7	2,4	2,7	607	22 200
Bulharsko	–	–	1,7	0,9	2,0	2,4	99	4 100
Česká republika	2,1	1,8	1,7	2,3	2,1	2,3	242	10 600
Litva	1,0	1,2	1,3	1,1	0,9	0,8	23	2 900
Holandsko	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	105	59 800
Belgicko	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	45	39 000
EÚ 27	5,8	5,8	5,8	5,5	5,3	5,7	54 346	956 200

Zdroj: Value of production of agricultural products...

Podiel vína so zemepisným označením na celkových tržbách vykazoval veľké rozdiely medzi členskými štátmi EÚ. V Nemecku bol 87 percent, Rakúsku 67 percent, vo Francúzsku 66 percent, ale v Taliansku len 48 % a Španielsku 32 %. Výrobcov vína pochádzajúcich z členských krajín, ktorí majú vína so zemepisným označením, môžeme rozdeliť do štyroch skupín (tab. 18): a) veľkí výrobcovia s vysokým počtom vín so zemepisným označením – Francúzsko, b) veľkí a strední výrobcovia s priemerným počtom vín so zemepisným označením – Taliansko, Španielsko a Portugalsko, c) strední alebo malí výrobcovia s nízkym podielom predaja vín so zemepisným označením – Rumunsko, Slovensko, Grécko a Bulharsko, d) veľmi malí výrobcovia vín (menej ako 300 000 hl/rok): Luxembursko, Cyprus, Veľká Británia, Malta, Belgicko, Holandsko a Dánsko.

Tabuľka 18 Priemerné množstvo predaja vína rôznych kategórií v roku 2010 vyjadrený v 1000 hl

Krajina	Spolu	CHOP	CHZO	Víno bez označ.	(%) PDO	(%) PGI	(%) Víno bez označ.	(%) Spolu
Taliansko	49 213	11 795	11 795	25 624	24	24	52	100
Francúzsko	46 109	21 141	9 147	15 822	46	20	34	100
Španielsko	24 602	10 813	1 198	12 592	44	5	51	100
Nemecko	9 578	8 041	199	1 338	84	2	14	100
Portugalsko	6 299	2 485	1 068	2 746	39	17	44	100
Rumunsko	5 018	423	1 229	3 367	8	24	67	100
Slovensko	3 540	330	547	2 664	9	15	75	100
Grécko	3 499	321	484	2 694	9	14	77	100
Maďarsko	3 158	2 088	735	335	66	23	11	100
Rakúsko	2 690	1 758	46	886	65	2	33	100
Bulharsko	1 445	78	412	955	5	29	66	100
Slovinsko	812	501	89	222	62	11	27	100

Česká rep.	600	*	*	*	*	*	*	*
Luxembursko	135	*	*	*	*	*	*	*
Cyprus	131	*	*	*	*	*	*	*
Malta	37	*	*	*	*	*	*	*
Velká Britán.	24	*	*	*	*	*	*	*
Belgicko	3	*	*	*	*	*	*	*
Holandsko	3	*	*	*	*	*	*	*
Dánsko	*	*	*	*	*	*	*	*
EÚ 27	173 497	60 072	27 135	86 289	35	16	50	100

Zdroj: Value of production of agricultural products, * chýbajú údaje